

Terepgyakorlat összefoglalása: [bizalmas adat]

[bizalmas adat] települést a [bizalmas adat] nagyközségnek tartják Magyarországon, alig több mint 800 lakossal rendelkezik. A község [bizalmas adat] megyében található, az [bizalmas adat] határ közelében. A település földrajzi adottságai miatt a mezőgazdaságra rendezkedett be, tehát az itt élők nagy részének a megélhetését a föld biztosítja. [bizalmas adat] több másik környező, vagy más területen lévő, de szintén hátrányos helyzetű településsel együtt részt vettek egy programban. Amelynek célja a hátrányos helyzetű, közfoglalkoztatásból vagy segélyekből élő egyének megélhetésének és a munkavállalásának az elősegítése volt. [bizalmas adat] a kezdetektől, azaz 1992-től részt vett a programban, aminek a neve szociális földprogram volt. [bizalmas adat] az előző polgármester alapításával és irányításával folyt a program a településen 2009 ig. Ekkor volt a szociális földprogram utoljára szétválasztva a közmunkaprogramtól, innentől számítva már az önkormányzat létrehozott egy gazdasági központot ahol a kapott támogatásokat az önkormányzat földjeibe fektették bele és az ezzel járó munkákat a közmunka programban résztvevőkkel végeztették el központi felügyelet alatt.

A központosítás előtt az önkormányzat a kapott támogatásokat kiutalta azoknak az embereknek, akik aláírtak egy több évre szóló szerződést, hogy részt vesznek a földprogramban. Ezek az emberek a saját kiskertjük műveléséhez kaptak vetőmagot, palántákat, és eszközöket ezek műveléséhez (permetszereket, kapákat, stb.). Ebben a formában az önkormányzat különböző szolgáltatások ingyenes biztosításával próbálta a hátrányos helyzetben élő egyéneket az önellátásra „tanítani”. Ilyen szolgáltatás volt például a kertek ingyenes felszántása, a kertek végében lévő önkormányzati tulajdonban lévő földek bérbeadása a nagyobb mennyiségű termelés érdekében. Valamint kezdetben állattartással is foglalkoztak a program keretein belül kecsketartással, és ahogyan az 1. interjú alanyom is beszámolt róla napos csibéket és csirkéket is kaptak az önkormányzattól, amelyhez az ólat, a kerítés, továbbá a kutat is az önkormányzat létesítette az egyes házaknál. A településre a későbbiekben az állattartás sikertelensége (fertőzés,) miatt a növénytermesztés lett a meghatározó. Növénytermesztés tekintetében is az uborka termesztésével foglalkoznak a községben. Ennek az önkormányzati tulajdonban lévő földterület méretének a kicsisége szolgált alapul. Mivel olyan növényt kellett termeszteni, amiből viszonylag kis helyen sokat és magas haszonnal lehet termelni.

A legutolsó földprogram, amelyben nem központosított, hanem egyéni azaz „hagyományos ” formában utalták a támogatást és végezték a munkákat, ahogyan fent említettem 2009-ben volt. Az ebben résztvevő kedvezményezettek 72%-a a [bizalmas adat] utca lakója volt. A település kisebbsége ebben az utcában összpontosul, itt alakult ki egyfajta mérsékelt szegregációja a roma lakosoknak. A helyiek szerint az ott élő romák „magyar cigányoknak” tartják, magukat mivel a többségük már nem beszél semmilyen roma nyelvet. A 2009-es program résztvevői közül mindenki a mai napig folytatta akkor megkezdett tevékenységét, még a mostani központosított keretek között is. A központosítás bizonyos szempontból pozitív dolog ugyanis ez vezetett ahhoz, hogy a település önellátó legyen. .

„Vagy egy úgynevezett ha utána néztek az internetem [bizalmas adat] a polgármester szerint ez mindig is egy úgynevezett önellátó település volt, mindenki saját magát lássa el és akkor majd utána kiderül. Segítenek amennyit tudnak úgyis ez lesz mert az úgynevezett talajmunkákat gépi munkákat az önkormányzat mindig meghitelezi egy úgynevezett utólagos számlafizetéssel ezt tudjuk „ ([bizalmas adat]3) Ebben a formában a termelés felügyelet alatt folyik, továbbá az embereknek lehetőségük nyílik bizonyos munkafolyamatok elsajátítására vagy képzések vagy az egymástól való tanulás útján. [bizalmas adat]-n egyedül álló ez a fajta felhasználása a támogatásnak, hiszen itt a közmunka programban részt vevő emberi tőkének a beleforgatása történik a program segítségével létrehozott központi termelésbe. Így nem csak azok a kedvezményezettek, akik részt vesznek szerződéses formában, a földprogramban, hanem a település egésze. Ugyanis a központosítással olyan munka ellátását tudják biztosítani az embereknek, amellyel azok munkaerő piaci képessége és lehetőségei stabilizálhatóak. A különböző képzések mint például a felzárkóztató program ,vagy az ezüst, arany kalász elnevezésű képzések akár fejlesztő jelleggel is hathatnak nem csak a jelenlegi munkavégzésükre hanem a későbbi esetleges munkahely lehetőség betöltésére is.

A településen közfoglalkoztatotti minőségben dolgozó személyek közötti kivételezéssel kapcsolatban ellentétes választ adtak az interjúalanyok. „. *Az a kivétel hogy vannak, olyan helyek ahol 2-3 személy dolgozik egy családban. És nem 3 hónap meg nem 6 hónap, hanem évek. Évekrű van szó”*([bizalmas adat]1) Az interjú alany megemlítette, hogy nem csak a munka hosszát tekintve vannak kivételezések, hanem az egyéb egyszeri juttatásokban, is mint például a kóstoló, káposzta amit a dolgozók kaptak. Az alany állítása szerint ő a férjével csak egy adagot kapott viszont egy másik család ahol 4 fő is dolgozik ott mindenki vihetett haza kóstolót. Említettek olyan személyt is akinek már nem is jutott mivel kint dolgozott a földeken.

Ezzel szemben a másik két férfi interjúalany ([bizalmas adat]2 és [bizalmas adat]3) kiemelte, hogy a településen nem jellemző a kivételezés. Az ő véleményük az, hogy aki elvégzi, a munkáját rendesen az kap egy két órát bizonyos napokon, amikor a saját kiskertjében lévő uborkával foglalkozik felvásárlói szezon idején. Említették, hogy ilyes fajta kiváltságokkal rendelkeznek egyes emberek, de ez a többségre igaz, és akitől ezt a fajta kedvezményt megvonták annak előzménye is volt.

Konfliktus jelenlétét a roma és nem roma társadalom között mindenki cáfolta, viszont a további beszélgetések során fényderült egyfajta ki nem mondott, de létező akár „rejtett vagy felszín alatti” konfliktusra. *„Van ugyan úgy odaadják a burgonyát a fejes káposztát ha van csak az a baj hogy már az önkormányzat is már olyan hogy inkább nem adja mert ezeknek mert ezek olyanok mint a sáskák függetlenül attól hogy mit meséltek nektek a tegnap de ez az én szubjektív véleményem. Nagyon rafinált egy kitanult egy valamik.”* ([bizalmas adat] 3) Tehát ebből is látszik a konfliktus jelenléte, amit nem tulajdoníthatunk egyértelműen csak a kisebbség irányába mivel ebben az esetben a munkavégzés milyensége is fontos szerepet játszott az interjú alany véleményében. Ezzel ellentétben a romák közötti konfliktusról mindenki beszámolt. Ennek az oka lehetett egy romák közötti incidens frissessége, amelyről beszámoltak az alanyok, de lehet, hogy valójában ez a típusú konfliktus a jelentősebb a település életében.

A közfoglalkoztatásban való részvétel annak hossza miatt is két részre osztható. Vannak, akiket a [bizalmas adat] csak azért vesz ki dolgozni, mert szükséges az adott személy segélyhez való jutásához a 30 napos munkaviszony, ezek az emberek a 30 nap lejártá után nem kapnak hosszabbítást. Találkozhattunk olyan beszámolókkal is hogy a szerződés lejártáig semmilyen tájékoztatást nem kapnak annak hosszabbításával kapcsolatban így felkészületlenül éri őket a munka megszűnése. Ezzel szemben vannak olyanok is akiknek több hónapra előre meg van hosszabbítva a munkaszerződésük. [bizalmas adat]3 szerint ezek azok az emberek, akik tényleg akarnak dolgozni, akiknek van valamilyen szakmájuk, vagy akik jól értenek valamihez és a [bizalmas adat] belőlük tud a legjobban profitálni viszont ezeket az embereket a munkaelosztó is nagyobb önállósághoz juttatja.

Ebből és a településen tapasztaltak valamint az elmondottak alapján lehet következtetni egyfajta hármas osztottságra a településen. Ezt az osztottságot az alanyok mindegyike megfogalmazta más-más szemszögből nézve. A hármas osztottság a következő:

1. A vezetőség.

2. Az alárendelt, brigádvezetők, akik rendelkeznek valamilyen képzettséggel vagy értenek valamihez.
3. Az egyszerű képzetlen munkások, akiknek a 80%-a roma.

1 A legfőbb vezető a [bizalmas adat], aki viszonylag közeli munkát ápol a közfoglalkoztattottakkal és a település egész lakosságával. A dolgozókat munkavégzési folyamata és minősége szerint osztja be a munkaelosztó, ez a személy a [bizalmas adat] édesapja. Egyes vélemények szerint ő irányítja a [bizalmas adat]-t.” *Most az én szerény véleményem szerint az önkormányzat fejben szétesett.*”([bizalmas adat]3) A vezetőség szerint a település önellátó, vagy ha nem is az teljesen, folyamatos fejlesztésekkel próbálják azzá tenni. Ilyen például a központi sertéstelep vágó ponttá való átalakítása, vagy az iskola kertje melletti pince fölé épített csomagoló kialakítása, amelyen a tető megépítését a közmunkásokkal végeztetik el, akik munkaidőn belül, határidő nélkül végzik ezt, ezzel is forrást spórolva az önkormányzatnak, amelyet az más projektbe forgathat. A csomagoló elkészülésével is újabb munkahelyeket tudnak majd biztosítani, továbbá a helyi termelőket is pozitívan fogja érinteni ez a beruházás ugyanis a megtermelt valamint felvásárolt termesztett növények itt kerülnek majd becsomagolásra és a tervek szerint innen lesznek felszállítva Pestre a Nagy Bani piacra ahol a piacnak megfelelő áron eladásra kerülnek. Így juttatva el a kis termelők által megtermelt növényeket az ország más pontjaira.

Az önkormányzat a központosítással egyfajta hatalmat gyakorol a munkások felett. Egyes vélemények szerint azzal, hogy megmondják valakinek, hogy mikor mit kell csinálnia, csak egy bizonyos pontig, tesznek jót az embereknek. Ugyanis ezzel egyfajta alávétettségre nevelik az embereket, ami az egyéni személyes képességeiknek nem tesz jót.

2 Vannak kiemelt feladatok, amelyeket azok az emberek látnak el, akiknek meg van a megfelelő képzettségük, vagy tapasztalatuk hozzá. Ilyen „kivételezett” munkakört jelent például az éjjeli őri állás a gazdasági telepen vagy az előbb említett csomagoló tetejének a megépítése, az aszaló üzemi valamint a vágóponton való munkák és a brigádvezetői pozíciók. Akik ezeket a pozíciókat töltik be, azok az emberek ezt a fajta kiemelést a munkájuk minőségévé érték el. Ezeket a munkásokat a munka elosztó segítségével és javaslatára jelöli ki a [bizalmas adat]. Az ő munkaszerződésük általában meg lesz, hosszabbítva ugyanis ezeknek a munkáknak az elvégzését be kell tanítani, amire minden nap nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű idő. A munkájukat a polgármester nagyobb hatalom juttatásával tolerálja. Ők is egy alárendelt pozícióban vannak a hatalomhoz képest. Ilyen kiváltságos

hatalom például hogy ők választhatják, meg hogy kikkel akarnak együtt dolgozni, azaz kialakítják a saját brigádjukat. Ezzel egyfajta előnyhöz juttatják azokat a személyeket, akiket bevásztanak ezekbe a brigádokba mivel az ő szerződésük is nagy valószínűséggel hosszabbítást nyer. Az interjú alanyok közül a két férfi ([bizalmas adat]2, 3) ennek a rétegnek a tagja. A hatalmi osztottság az ő szemszögükből nézve a munka minőségének és milyenségének függvényében történik.

3 Ebbe a rétegbe tartozó munkások általában csak egy két hónapig vesznek részt a közmunka programban és ez idő alatt sem mindegyikük végez 100%-os munkát. *„Egyszerűen képtelenség az embereknek megmondani, hogy kapáljanak, hogy dógozzanak. Ha jönnek, dolgoznak, ha meg nem akkor meg meghúzzák a vállukat. Vannak olyan emberek akik 8-10 napja nem járnak dolgozni. A másik meg ugyan úgy jön mellette dolgozni és ugyan azt a pénzt kapják.,, ([bizalmas adat]3)* Ez a réteg a hatalmi osztottságot úgy fogalmazta meg, mint a kivételezés jelenléte a településen. Ugyanis többnyire, amit ők kivételezésként élnek meg, az a 2. rétegnek a jutalmazása a motivációja a további munkájukért. Akik a 2. réteg tagja azok általában nagyobb földdel is rendelkeznek vagy tulajdonlás, vagy bérlés alapján, vagy kiegészítő keresetként felvásárlással is foglalkoznak. Ezzel szemben, aki a 3. réteg tagja azok a háztájit is kis területen végzik, többségüknek nincs elegendő pénzük a további földek bérlésére ezért, hogy a hónap végén is legyen mit enniük, kénytelenek eljárni alkalmi munkákra, mint például szüretelés vagy napszámos munkák. Az ő motivációjuk, hogy legyen mit az asztalra tenni. Az első interjú alany ([bizalmas adat] 1) ehhez a csoporthoz tartozik. A vélemény nyilvánítása is alátámasztja ugyan is negatívabb képet fest az önkormányzat segítségnyújtási akcióiról, továbbá az interjú alatt többször előkerülnek a kivételezettek és a személyes sérelmek nagyobb hangsúlyt kapnak.

Mindent összefoglalva [bizalmas adat]-n egy erőskezü a munka minőségét jutalmazó vezetőség található. Melynek a munkaelosztó [bizalmas adat] is szerves tagját képezi, valamint a munkások körében nagy tekintélynek örvend. A település struktúráját 3 csoportra osztható, továbbá földrajzilag szegregáció figyelhető meg a roma és a többségi társadalom között. Felszínen lévő konfliktusról csak a romák esetében említettek, a többségi társadalom és a romák között inkább egyfajta rejtett konfliktus figyelhető meg.